

МЕДИЦИНСКИ МЕНИДЖМЪНТ И ЗДРАВНА ПОЛИТИКА

MEDICAL MANAGEMENT AND HEALTH POLICY

Редакционна колегия

Проф. д-р В. Борисов, дмн, главен редактор

Д-р Ж. Сурчева, дм, отговорен редактор

Проф. д-р Е. Шипковенска, дм, научен секретар

Проф. д-р М. Апостолов, дмн

Проф. д-р Ц. Воденичаров, дмн

Оригинални статии, литературни обзори и реферати
на чуждестранни научни медицински публикации в областта на:
СОЦИАЛНА МЕДИЦИНА, ИКОНОМИКА НА ЗДРАВЕОПАЗВАНЕТО,
МЕДИЦИНСКА ИНФОРМАТИКА И ЗДРАВЕН МЕНИДЖМЪНТ,
МЕДИЦИНСКА ПЕДАГОГИКА, ТРУДОВА МЕДИЦИНА И ПРОФЕСИОНАЛНИ
ЗАБОЛЯВАНИЯ, СПЕШНА МЕДИЦИНА, МЕДИЦИНА НА КАТАСТРОФИТЕ,
СЪДЕБНА МЕДИЦИНА, САНИТАРНО ИНЖЕНЕРСТВО

Списанието се обработва в БД

БЪЛГАРСКА МЕДИЦИНСКА ЛИТЕРАТУРА

Мед. менидж. и здр. полит.

Med. menidzh. i zdr. polit.

СЪДЪРЖАНИЕ

ОБЗОРИ

<i>А. Златарева</i> . Пациентите и техните лекарства. Фактори, определящи потреблението на лекарства от пациентите	3
<i>А. Златарева, Б. Бранков</i> . Сравнителен анализ на реформите на здравните системи в западнобалканските страни кандидатки по пътя им към ЕС.....	15
<i>Св. Гаров, В. Гаров, А. Енчев, Д. Гугутков</i> . Визия за модерен лидерски стил на управление в здравеопазването	40
<i>Св. Гаров, Д. Гугутков, В. Гаров, А. Енчев</i> . Демографска политика в България – цели, задачи, приоритети, решения.....	46

Списанието и издателят не носят отговорност за изложените в публикациите авторски мнения и становища, както и за достоверността на представените от авторите данни.

Авторите запазват всички некомуерсиални права върху публикуваните си текстове.

The journal and the publisher are not legally responsible for the author's opinions and statements expressed in their publications as well as for the accuracy and the sources of data to which the authors refer in their publications.

Authors retain all rights on his/her intellectual property rights on their respective publications, except the rights of publication and commercial use.

МЕДИЦИНСКИ МЕНИДЖМЪНТ И ЗДРАВНА ПОЛИТИКА 1/2021

ISSN 1312-0336 УДК 614.2

Уредник *В. Колев*

Езикова редакция *Д. Танчева, В. Цъклева, В. Колев* (англ.)

Страниране *М. Александрова*

Централна медицинска библиотека

1431 София, ул. „Св. Г. Софийски“ № 1

e-mail: vasil1kolev@abv.bg

ОБЗОРИ

REVIEWS

ПАЦИЕНТИТЕ И ТЕХНИТЕ ЛЕКАРСТВА. ФАКТОРИ, ОПРЕДЕЛЯЩИ ПОТРЕБЛЕНИЕТО НА ЛЕКАРСТВА ОТ ПАЦИЕНТИТЕ

А. Златарева

Факултет по обществено здраве, МУ – Варна

Резюме. Потреблението на лекарства от пациентите е продукт на национални, исторически, геополитически, но най-вече на културно-поведенчески и дори на образователни фактори. Сами по себе си тези фактори влияят и определят отношенията пациент–лекар (медицински специалист). Тези отношения, или още "акт на договаряне", се променят с достъпа до информация от страна на пациента и последващото повишаване на неговата информираност, което налага в бъдещите здравни и лекарствени политики да се зложат мерки, касаещи този елемент, защото неспазването на терапевтичните режими води до тежки икономически и здравни последици както върху отделния индивид, така и върху обществото.

Ключови думи: пациенти, лекарства, терапевтични режими

PATIENTS AND THEIR MEDICINES. FACTORS DETERMINING THE USE OF MEDICINES BY PATIENTS

A. Zlatareva

Faculty of Public Health, Medical University – Varna

Abstract. The consumption of medicines by patients is a product of national, historical, geopolitical, but mostly cultural-behavioral and even educational factors. By themselves, these factors influence and determine the patient–physician relationship (medical professional). This relationship, or "act of negotiation", changes with the patient's access to information and the subsequent increase in his/her awareness, which requires future health and drug policies to include measures concerning this element, because non-compliance with therapeutic regimens leads to severe economic and health consequences, both for the individual and for society.

Key words: *patients, drugs, therapeutic regimens*

СРАВНИТЕЛЕН АНАЛИЗ НА РЕФОРМИТЕ НА ЗДРАВНИТЕ СИСТЕМИ В ЗАПАДНОБАЛКАНСКИТЕ СТРАНИ КАНДИДАТКИ ПО ПЪТЯ ИМ КЪМ ЕС

А. Златарева¹, Б. Бранков²

¹*Факултет по обществено здраве, МУ – Варна*

²*Факултет по фармация, МУ – Варна*

Резюме. Страните от Западните Балкани – Албания, Босна и Херцеговина, Северна Македония, Косово, Черна гора и Сърбия, по пътя си към ЕС претърпяха значителни промени през последните 10-20 години, усложнени от поредица регионални конфликти. След първоначалната фаза, свързана с макроикономическата стабилизация и реконструкция, държавите от регион Западни Балкани фокусират обяснимо реформите си към засилване на икономическия растеж, към насърчаване на създаването на работни места и на ограничаването на публичните разходи чрез повишаване ефективността на вложените средства. Реалните реформи изискват ясна визия, адекватно финансиране, експертен потенциал, прилагане на добри практики и т.н., като липсата или недостигът им затруднява изпълнението на здравните реформи в тези страни. Този анализ има за цел да изследва някои от параметрите, на които тези страни трябва да отговорят, за да могат да синхронизират местното си здравно законодателство с това на ЕС, да приложат реформи с напредък, за да станат пълноправни членове на Съюза. Заключениеята показват необходимостта от разработване на политики за преодоляване на слабостите в местните системи, свързани с устойчиво финансиране и осигуряване на равен достъп до здравни грижи. Необходима е подкрепа от страна на местните правителства за развиване на изследователски капацитет, подобряване на достъпа до иновативни терапии и лекарства сираци, увеличаване на ролята на гражданското общество и пациентските организации за подобряване на функционирането на здравните системи в региона на Западните Балкани. Здравеопазването трябва да се постави като приоритетен сектор в локалните държавни политики, свързан с икономиката, което ще доведе до подобряване на местните здравни, социални и икономически показатели на съответната държава и население.

Ключови думи: *Западни Балкани, законодателни промени/Европейски съюз, здравна политика, оценка на напредъка*

COMPARATIVE ANALYSIS OF THE REFORMS OF THE HEALTH SYSTEMS IN THE WESTERN BALKAN CANDIDATE COUNTRIES ON THEIR WAY TO THE EU

A. Zlatareva¹, B. Brankov²

¹Faculty of Public Health, Medical University – Varna

²Faculty of Pharmacy, Medical University – Varna

Abstract. The Western Balkan countries – Albania, Bosnia and Herzegovina, North Macedonia, Kosovo, Montenegro and Serbia, were subjected to significant changes complicated by a number of regional conflicts during the last 10-20 years. After the initial phase related to macroeconomic stabilization and reconstruction, the countries in the West Balkans region expectedly direct their reforms to the increase of economic growth, encouraging creation of workplaces and reduction of public expenses by raising effectiveness of investments. Practicable reforms require clear vision, adequate financing, expert potential, application of good practices, etc., the lack or deficiency of which complicates the accomplishment of healthcare reforms in these countries. This analysis aims to examine some of the parameters that these countries must meet in order to be able to synchronize their local health legislation with EU legislation, to implement reforms with progress in order to become a full member of the Union. The conclusions show the need to develop policies to address weaknesses in local systems related to sustainable financing and ensuring equal access to health care. Support is needed from local governments to develop research capacity, improve access to innovative therapies and orphan drugs, increase the role of civil society and patient organizations in improving the functioning of health systems in the Western Balkans. The healthcare should be placed as a priority sector in the local state policies, related to the economy as well, which will lead to an improvement of the local health, social and economic indicators of the respective state and population.

Key words: *West Balkans, legislative changes/European Union, health policy, assessment of progress*

ВИЗИЯ ЗА МОДЕРЕН ЛИДЕРСКИ СТИЛ НА УПРАВЛЕНИЕ В ЗДРАВЕОПАЗВАНЕТО

Св. Гаров¹, В. Гаров², А. Енчев², Д. Гугутков³

¹*Катедра „Медицинска педагогика“, ФОЗ, МУ – София*

²*Катедра „Здравна политика и мениджмънт“, ФОЗ, МУ – София*

³*МБАЛ „Доверие“ – София*

Резюме. Модерният управленски стил се нуждае от адекватно ресурсно мислене, основано на ясни парадигми, умения и инструменти, с които да разкрива таланта на хората и да ги мотивира за постигане на важните приоритети в здравеопазването. Обстоятелството, че проблемът за откриване и създаване на лидери е труден, не означава, че не трябва да се предприемат стъпки за неговото решаване. Именно лидерството днес трябва да бъде грандиозната обща задача и споделена отговорност на здравните политици, на здравните законодатели, на експертите, на висшия стратегически мениджмънт и на съсловните организации в здравеопазването (лекарски съюзи, асоциации на професионалистите по здравни грижи).

Ключови думи: *здравен мениджмънт, антикризисно управление, организационна култура*

A VISION FOR A MODERN LEADERSHIP MANAGEMENT STYLE IN HEALTHCARE

Sv. Garov¹, V. Garov², A. Enchev², D. Gugutkov³

¹*Department of Medical Pedagogics, Faculty of Public Health,*

Medical University – Sofia

²*Department of Health Care Policy and Management,*

Faculty of Public Health, Medical University – Sofia

³*MHAT „Doverie“ – Sofia*

Abstract. The modern management style needs adequate thinking in terms of resources based on clear paradigms, skills and tools whereby to reveal the talent of people and to incentivize them to achieve the important healthcare priorities. The fact that the problem of identifying and creating leaders is a difficult one does not mean that no steps should be taken to solve it. It is leadership today that needs to be the grand common task and joint responsibility of health politicians, health lawmakers, experts, senior strategic management and union organizations in healthcare (medical associations, associations of healthcare professionals).

Key words: *health management, anticrisis management, organizational culture*

ДЕМОГРАФСКА ПОЛИТИКА В БЪЛГАРИЯ – ЦЕЛИ, ЗАДАЧИ, ПРИОРИТЕТИ, РЕШЕНИЯ

Св. Гаров¹, Д. Гугутков², В. Гаров³, А. Енчев³

¹*Катедра „Медицинска педагогика“, ФОЗ, МУ – София*

²*МБАЛ „Доверие“ – София*

³*Катедра „Здравна политика и мениджмънт“, ФОЗ, МУ – София*

Резюме. Реалистичната стратегическа цел на демографската политика до 2030 г. е да се забавя намаляването на броя на населението чрез целенасочено въздействие върху процесите на естественото движение (раждаемост, смъртност и миграция), едновременно с постигането на оптимален баланс на населението. Изграждането на среда, покриваща всички компоненти, свързани с развитието на семейството и реализирането на пълноценно родителство (семеино планиране, безопасна бременност и раждане, нормално отглеждане, добро образование, ефективно здравеопазване, пълноценно социално развитие на децата, оптимално съчетаване на майчинство и труд, приемливи жилищни условия и т.н.), ще даде възможност на двойките и индивидите да имат желан брой деца, което от своя страна ще се отрази положително на демографското развитие на страната.

Ключови думи: *семеино планиране, репродуктивно поведение, раждаемост, здравеопазване*

DEMOGRAPHIC POLICY IN BULGARIA: OBJECTIVES, TASKS, PRIORITIES, DECISIONS

Sv. Garov¹, D. Gugutkov², V. Garov³, A. Enchev³

¹*Department of Medical Pedagogics, Faculty of Public Health, Medical University – Sofia*

²*MHAT „Doverie“ – Sofia*

³*Department of Health Care Policy and Management, Faculty of Public Health, Medical University – Sofia*

Abstract. The realistic strategic objective of the demographic policy by 2030 is to slow down the decrease in population via targeted impact on the processes of natural movement (birthrate, mortality rate and migration) along with arriving at an optimal balance of the population. Establishing an environment covering all components related to setting up a family and being a successful parent (family planning, risk-free pregnancy and childbirth,

normal upbringing, good education, efficient healthcare, complete social development of children, optimal blending of the roles of a mother and a worker, acceptable dwelling conditions, etc.) will enable couples and individuals to have the desired number of children which in turn will have a positive effect on the demographic development of the country.

Key words: *family planning, reproductive behavior, birthrate, healthcare*